

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Άριθμός 30

ΚΥΡΙΑΚΗ Θ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ

02-08-2026

Συνεχίζεται, αδελφοί μου, ή αναφορά μας στά ιερά σύμβολα. Είχαμε προείπει για τον ΙΧΘΥ που συμβολίζει τον Χριστό. Ο Τερτυλλιανός χαρακτηρίζει τους πιστούς μικρά ψαράκια. «Ιχθύδια ήμεϊς, κατά τό παράδειγμα του ήμετέρου ιχθύος, έγεννήθημεν εν τῷ ὕδατι» καί μόνο όταν παραμένουμε στό νερό, δηλαδή στή Χάρη του Βαπτίσματος, σωζόμεθα. Ο ιερός Αὐγουστίνος λέγει πώς ψάρι στό κάρβουνο εἶναι σύμβολο του θείου Πάθους. Ψάρι φέρον στή ράχη του πλοιο εἶναι σύμβολο του Χριστου, ως θεμελίου ἀσαλεύτου τῆς Ἐκκλησίας. Τό ψάρι ως χριστιανικό σύμβολο χρησιμοποιήθηκε στίς λυχνίες, στίς σφραγίδες καί στά δαχτυλίδια τῶν πιστῶν. Τό καθγιασμένο ψάρι μέ κρασί καί ένα πανέρι μέ ψωμί (ὅπως ὑπάρχει στήν εἰκόνα του Μυστικοῦ Δείπνου) ἀντιπροσωπεύει στήν χριστιανική τέχνη τήν Θεία Μετάληψη ἀπό τόν Κύριο. Τά τρία ψάρια μέ ένα κεφάλι συμβολίζουν τήν ἐνότητα τῆς Ἀγίας Τριάδος καί τρία δεμένα συμβολίζουν τό Βάπτισμα στό ὄνομα τῆς Τριάδος. Ο Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς παρατηρεῖ: «Ο Χριστός εἶναι ὁ Ψαράς που ψαρεύει καί σώζει τούς ἀνθρώπους ἀπό τό πέλαγος τῆς κακίας.

Ο ΑΡΤΟΣ. Πάντοτε ὁ ἄρτος, ως βασικό στοιχεῖο τῆς τροφῆς του ἀνθρώπου καί τῆς διατήρησης τῆς ζωῆς του, ἀπολάμβανε τήν πρέπουσα τιμή στίς διάφορες θρησκείες. Στούς Ἑβραίους ἡ λέξη ἄρτος δήλωνε στήριγμα (Γεν. 3,19, Λευϊτ. 26,26, Ἠσ. 3,1), καί ἡ φράση «ἐσθίειν τόν ἄρτον» σήμαινε «τό γευματίζειν καί συντηρεῖσθαι». Στόν χριστιανισμό θεωρήθηκε ως τό κατ'ἐξοχήν εὐλογημένο εἶδος διατροφῆς: Εὐλογία τῶν πέντε ἄρτων (Ματθ. 14, 15-21), εὐλογία καί κλάση του ἄρτου εἰς Ἑμμαούς (Λουκ. 24,30). Ο ἄρτος ἦταν σύμβολο ζωῆς. Συμβολίζει τήν ἔνωση, ἀφοῦ συγκροτεῖται ἀπό πολλούς σπόρους. Οἱ παραστάσεις: α) ψαριοῦ που φέρει στίς ράχες του ἄρτους, καί β) ἑπτὰ κοφίνων γεμάτων ἄρτους συμβολίζουν τήν Θεία Εὐχαριστία. Στήν κατακόμβη του Ἀγίου Καλλίστου, «ὑπάρχει παράστασις ιχθύος», που φέρει καλάθι μέ ἄρτους καί δοχεῖο μέ κόκκινο κρασί. Εἶναι φανερή ἡ εὐχαριστιακή σημασία του περίφημου

αὐτοῦ συμβόλου πού σημαίνει τήν Θεία Εὐχαριστία» (Γ. Αντουράκη, Χριστ. Ζωγραφική). Ὁ κοινός ἄρτος ἐθεωρεῖτο ἄξιος τιμῆς, λόγω τοῦ συμβολισμοῦ αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ «τοῦ ἄρτου τῆς ζωῆς» (Ἰω. στ', 35,51,41), «τοῦ ζῶντος ἄρτου» ἢ τοῦ «ἄρτου τοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάντος», ἀλλά καί σύμβολο αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία, ἐνῶ ἦταν διεσπασμένη καί διασκορπισμένη, ὅπως τό σιτάρι στά βουνά, διά τοῦ Χριστοῦ ἐνώθηκε σέ ἓνα σῶμα, κατά τό βιβλίο τῆς Διδαχῆς (Β.Ε.Π. σελ. 218). Ἐσχατολογικῶς θεωρήθηκε, ἐπίσης, σύμβολο τῆς ἀδιάλειπτης κοινωνίας μετά τοῦ Χριστοῦ στήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ καί τῆς ἀδιάλειπτης συμμετοχῆς στά οὐράνια ἀγαθά, σύμφωνα μέ τό εὐαγγελικό: «Μακάριος ὅς φάγεται ἄρτον ἐν τῇ Βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ» (Λουκ. 14,15), ὅπου ἔχομε τήν βρώση τοῦ οὐράνιου ἄρτου, τοποθετημένου στήν Τράπεζα τοῦ Κυρίου. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός χαρακτηρίζει τόν ἑαυτό του «ὡς ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ», «ἄρτον Θεοῦ» καί «ἄρτον ἀληθινόν», πού δίνει ζωή στόν κόσμο (Ἰω. 6,32-33). Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τό «μάννα», ὅπου χαρακτηρίζεται «ὡς ἄρτος ἀγγέλων» (Ψαλμ. 77,25) καί ὡς «ἄρτος ἐξ οὐρανοῦ» (Ἐξόδ. 16,4). Ὅμως, «τό μάννα» δέν ἐξασφάλισε τήν ἀθανασία (Ἰω. 6, 48). Ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος γράφει: «Ἰησοῦς εἶναι ὁ ἀληθινός ἄρτος καί τῆς ἀληθινῆς ζωῆς αἴτιος». Ὁ λόγος αὐτός ἐφαρμόζεται στήν Θεία Εὐχαριστία, ὅπου ὁ ὀρθόδοξος χριστιανός κοινωνεῖ Σῶμα Χριστοῦ «εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καί ζωὴν αἰώνιον».

Ο ΑΣΤΗΡ (ΑΣΤΕΡΙ, ΑΣΤΡΟ). Στό χριστιανισμό ὁ ἀστήρ εἶναι σύμβολο θείας καθοδήγησης καί εὐνοίας καί χαρᾶς. «Καί ἰδοὺ ὁ ἀστήρ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ προῆγεν αὐτούς· ἰδόντες δέ τόν ἀστέρα ἐχάρισαν χαράν μεγάλην σφόδρα» (Ματθ. 2,9-10). Δώδεκα ἄστρα συμβολίζουν τίς δώδεκα φυλές τοῦ Ἰσραήλ καί τούς δώδεκα Ἀποστόλους. Ὁ «ἀστήρ» εἶναι σύμβολο τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ. Στήν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννη ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἀποκαλεῖται «ὁ ἀστήρ ὁ λαμπρός ὁ πρωϊνός» (Ἀποκ. 22, 16). Ἀστέρες ἀποκαλοῦνται καί οἱ ἐπτὰ Ἐκκλησίαι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, πρὸς τίς ὁποῖες ἡ Ἀποκάλυψη ἀπευθύνει νουθεσίες. «Ἀστέρες πολύφωτοι τοῦ νοητοῦ στερεώματος» χαρακτηρίζονται οἱ Πατέρες τῶν ἐπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων (Δοξαστικό τῶν αἰνῶν). Στήν Θεία Λειτουργία ὁ «ἀστήρ - ἀστερίσκος» χρησιμοποιεῖται σάν ἱερό σκεῦος. Ἔτσι, ὁ ἀστέρας μᾶς συνδέει μέ τό γεγονός τῆς Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου. «Προῆγεν αὐτούς» δηλαδή ὁ ἀστήρ «ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τό παιδίον» (Ματθ. 2,9).

Ὁ Απόστολος Παῦλος προσδίδει στὸν ἀστέρα καὶ ἄλλη συμβολικὴ ἔννοια. Κάθε ἀστέρας, λέγει, διαφέρει ἀπὸ τὸν ἄλλο, ὡς πρὸς τὴν λαμπρότητα. Ἔτσι καὶ οἱ ἄνθρωποι, οἱ πιστοί, στὴν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν θὰ ἔχουν διαφορετικὴ λάμψη, ἀνάλογα μὲ τὸ μέγεθος τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀγνότητάς τους. (Α' Κορ. 15,41). Καὶ ὁ Προφήτης Ἰώβ ἀναφωνεῖ: «Ὅτε ἐγεννήθησαν ἄστρα, ἤνεσάν με (μέ ὕμνησαν) φωνῇ μεγάλῃ, πάντες οἱ ἄγγελοί μου» (Ἰώβ 38,7).

Η ΑΜΠΕΛΟΣ. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ὕμνολογία παρομοιάζει τὴν Θεοτόκο, ὡς «ἄμπελον ἀληθινήν», γιατί βλάστησε τὸν καρπὸ τῆς ζωῆς καὶ οἱ πιστοὶ τὴν παρακαλοῦν γιὰ τὴν σωτηρία τους. Τὸ ἀμπέλι τυγχάνει νὰ εἶναι ὄχι μόνο ἀρχαία, ἀλλὰ καὶ προσφιλέστατη παράσταση, γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ τοὺς πιστοὺς. Ὁ λόγος εἶναι προφανής, ἀφοῦ ἀπ' αὐτὸ παράγεται ὁ «οἶνος» πού χρησιμοποιεῖται στό μυστήριό τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Ἡ παράσταση αὕτη συναντᾶται ἰδιαίτερα στὴν γλυπτικὴ, ζωγραφικὴ, ὕμνολογία καὶ ρητορικὴ. Ἐξεικονίζει τὴν Ἀληθινὴ Ἀμπελο, δηλαδὴ τὸν Κύριο, τὴν Θεία Μετάληψη, τὴν Ἐκκλησία καὶ τοὺς μαθητὲς τοῦ Κυρίου. «Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα» (Ἰω. 15,5) ἀναφωνεῖ ὁ Κύριός μας. Στὴν λειτουργικὴ καὶ ὕμνολογία ἔχομε τὸν Ἀρχιερεᾶ νὰ εὐχεται: «ἐπίβλεψον, Κύριε, ἐπὶ τὴν ἄμπελον ταύτην», τὸ χριστεπώνυμο πλήρωμα καὶ ἡ Θεοτόκος νὰ ὕμνεῖται ὡς «ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή... τὸν βότρυν τὸν πέπυρον ἡ γεωργήσασα». Τὸ σταφύλι εἶναι τὸ σύμβολο τῶν ζώντων πιστῶν «ἐν Χριστῷ» (Γαλ. 2,20, Φιλιπ. 1,20, Ρωμ. 14,7, Τιμ. 1,1, Α' Ἰω. 1,1), καὶ σύμβολο τῆς Θείας Μετάληψης. Πτηνό ἢ πτηνά, τὰ ὅποια τσιμπολογοῦν σταφύλια, εἶναι σύμβολο τῶν πιστῶν πού κοινωνοῦν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Τὸ ἀμπέλι ὡς Δέντρο τῆς Ζωῆς μὲ περιστέρια πού ζοῦν στὰ κλαδιά του, συμβολίζει τίς ψυχές πού ζοῦν στὸν Χριστό καὶ τὴν πνευματικὴ καρποφορία. Στὴν Παλαιὰ Διαθήκη τὸ ἀμπέλι ἀντιπροσωπεύει τοὺς Ἰσραηλῖτες (Ψαλμ. 79, 9-15). Στὴν Θεία Λειτουργία «προσφέρων καὶ διαδιδόμενος» εἶναι Αὐτός ὁ Κύριος. Ὁ πιστός πού παρακάθεται στό Δεῖπνο (Θεία Κοινωνία), ἐσθίει καὶ πίνει τὸν μυστηριακὸ οἶνο, ὁ ὁποῖος μεταγγίζει ζωὴ αἰώνιο καὶ χαρὰ Θεοῦ. Ὁ Κύριλλος Ἱεροσολύμων γράφει: «ἐφυτεύθη ἐν τῇ γῇ ἄμπελος, ἵνα ἐκριζωθῇ ἡ διὰ τοῦ Ἀδάμ γενομένη κατάρα». Καὶ ὁ Σωτήρας μας διαλαλεῖ: «Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὁ μένων ἐν ἐμοί καγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν» (Ἰω. 14,5).

Θά συνεχίσουμε, ὅμως, σὺν Θεῷ, στό ἐπόμενο κήρυγμα. **ΑΜΗΝ!**